

Večernik

Leto I. (VIII.), štev. 132

Maribor, ponedeljek, 10. oktobra 1927

»JUTRA«

Izhaja razen nedelje in praznikov vsak dan ob 16. uri

Račun pri poštnem čez. zav. v Ljubljani št. 11.409

Vredn. mesečno, prejetan v upravi ali po pošti 10 Din, dostavljen na dom pa 12 Din

Telefon:

Uredn. 440

Uprava 455

Uredništvo in uprava: Maribor, Aleksandrova cesta št. 13

Oglaš. po tarifi

Oglaš. sprotoma tudi oglašni eddelok »Jutra« v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4

Obsedno stanje v Bolgariji

ZAVLAČEVALNA TAKTIKA SOFIJSKE VLADE IN STRAH PRED DRŽAVLJANSKO VOJNO.

BEOGRAD, 10. oktobra. Zunanje ministrstvo je prejelo včeraj dopoldne podrobno poročilo našega sofijskega poslanika, Ljube Nešića, ki mu je pridelen tudi odgovor bolgarske vlade na jugoslovansko noto.

Kakor se zatrjuje, bolgarska vlada odklanja natančnejše informacije in se sploh zdi, da hoče Sofija rešitev afere zavlačevati. Pač pa bolgarska vlada obljublja, da bo storila vse, da prepreči nadaljnje vpadanje teroristov na jugoslovansko ozemlje. V to svrhu bo v bolgarskem delu Macedonije proklamirano obsedno stanje, kar pa se more zgoditi šele po povratku bolgar-

skega kralja in sklicanju sobranja. Bolgarska vlada se očitno boji državljanske vojne, ki bi nedvomno pomagala Makedoncem na krmilo države.

Odgovor bolgarske vlade naših vladnih krogov ni zadovoljil. Domneva se namreč, da bo bolgarska vlada s proglasitvijo obsednega stanja v Macedoniji (okraj Petrič) čakala toliko časa, da prenese macedonska revolucijonarna organizacija svoj sedež iz Petriča v Čustendil ali pa v Sofijo. Odgovor bolgarske vlade se smatra zato kot nov način izigravanja.

Velika skupščina Družbe Sv. Cirila in Metoda

ZA VEČJI RAZMAH C. M. DRUŽBE. — NAŠI ROJAKI ONKRAJ MEJ. — APEL NA MLADO INTELIGENCO. — PREDLOG USTANOVITVE NARODNEGA SVETA.

Ciril-Metodarji — glava in srce stare Slovenije, so počastili včeraj Maribor s svojo 38. redno veliko skupščino v veliki dvorani Narodnega doma. Od blizu in daleč so prišli v mesto, ki je še danes tako potrebno narodno-obrambno delo. Skupščina in posetniki — to je spomin in opomin. Spomin na zavedno in požrtvovalno delo dolga desetletja nazaj, ki je Slovenijo obvarovalo nacionalne smrti, opomin in poziv pa k delu sedaj in v bodoče.

Predsednik družbe notar Aleks. Hudovernik je pozdravil zastopnika obeh velikih županstev in prosvetnih uprav Slovenije, zastopnika mariborske mestne občine, zastopnika Sokolstva, tiska itd., pohvalno omenil njene dobrotnike ter podal kratko sliko delovanja od zadnje redne skupščine. Opozorjal je na velik razmah Schulvereina in drugih podobnih nemških organizacij, ki še niso in tudi ne bodo opustile svojih pohlepov po slovenski zemlji, zlasti po južni Štajerski. Tam pri Nemcih je toliko sredstev in agilnih moči, pri nas je pa posebno žalostno, da akademska mladina ne kaže nobenega zanimanja za narodno-obrambno delo in da so bili že toliko pozivi na njo — brezuspešni.

Podžupan dr. Lipold je v imenu mestne občine pozdravil skupščino s povdarmom, da bo zgodovina pisala, koliko je C. M. družba prispevala k osvobojenju Slovenije in nastanku Jugoslovanske države. Postojanke, katere je pred vojno C. M. družba držala, je treba danes utrjevati, kajti vsako mejo brani najboljša nacionalna zavest.

Zastopnika velikih županov in prosvetnih uprav — dr. Kotnik za mariborsko, dr. Cepuder pa za ljubljansko — pozdravita skupščino ter naglasita velike zasluge C. M. družbe na prosvetnem polju.

Skupščino, ki se je vršila na predvečer koroškega plebiscita je pozdravil v imenu obeh mariborskih podružnic dr. Strmšek.

Po poročilu tajnika ing. Mačkov, ška deluje 76 podružnic. Razmah je slab ker za širše narodne plasti ni vidnih ciljev, vzgojni nameni C. M. družbe pa niso dovolj popularizirani. Položaj naših rojakov onkraj mej je v narodnostnem oziru silno težak. Na Koroškem so nemške stranke sicer prišle z zakonskim osnutkom kulturne avtonomije slovenske manjšine, a ta osnutek se je delal brez predstavnikov te manjšine in povrh se je še zvezal z »narodnim katastrofom«, v katerega naj bi bili vpisani oni, ki so se izrekli nekdanj proti priključitvi k Avstriji. Kaj pomeni tak katastrof v deželi »Heimatländchen«, je jasno. Ako je našim severnim sosedom res na tem, da se ustvari z njimi pošten modus vivendi, potem naj prično reševati koroški manjšinski problem tam, kjer ga je treba; naše autohtono ljudstvo, kompaktno naseljeno na južnem Koroškem, naj dobi na šole slovenske učitelje in v cerkve slovenske duhovnike.

Pod Italijo je naš živeli največji mučenik. Izropan ni samo nacionalno in kulturno, ampak tudi materialno. Z imeni našteva poročevalec dolgo vrsto naših rojakov, katerim so fašisti imovi-

no izropali in požgali. Tekla je tudi kri in padale so smrtno žrtve. Iz vsega tega izhaja mnogo smernic in pozivov k velikemu razmahu dela C. M. družbe.

Po poročilu tajnika se je oglašil neki primorski rojak, ki je pozival k večji delavnosti ob navedbi slučajev, v katerih se je z begunci celo slabo in krivično postopalo. Doma je treba marsikaj izboljšati in urediti.

Blagajnikovo poročilo ugotavlja žalostno dejstvo, da je promet narodnih kolkov, C. M. plačilnih listkov in razglednic napram nekdanj minimalen.

Delo odbora se soglasno odobri in istotako se ponovno izvoli dosedanje vodstvo. Nov član vodstva postane univerzitetni prof. dr. Rado Kužel.

Dr. Toplak iz Maribora je predlagal, naj se CM družba zavzame za ustanovitev Narodnega sveta — nekake vrhovne narodne instance, ki bi morala nastopiti, če bi se Slovenske stranke politično zopet vezale z Nemci.

G. Cijan je predlagal boljšo organizacijo pri razpečevanju narodnih kolekov ter opozarjal na položaj, ki bo nastal z otvoritvijo dveh obmejnih kolodvorov v Sloveniji. Po predlogu ponovnega apela, na dilaštvo je zaključil predsednik ob 12.30 skupščino s posebno zahvalo narodnemu ženstvu.

Kraigherjeva „Škol'ka“ na mariborskem odru

Jutri v torek, bo v gledališču premijera Kraigherjeve drame »ŠKOLJKA«. Slovenska dramska literatura je sicer skromna, vendar se odlikuje z nekaterimi naravnost izbornimi deli. Med taka dela spada Kraigherjeva »Školjka«. Ivan Cankar je svoj čas dejal, da je to najboljša slovenska drama in njegove besede veljajo še danes. Pisatelj Kraigher je z vso svojo umetniško silo pograbil v osrčje življenja naših inteligenčnih krogov in razgrnil pred gledalčevimi očmi močno in globoko dramo naše krvi. Upati je, da bo naša publika, zlasti pa naša inteligenca, pohitela trumoma na to predstavo in sicer, ne samo iz tiste ga dolgočasnega čuta dolžnosti do domačih del, ampak predvsem iz zanimanja za svojo literaturo in iz potrebe spoznavanja in poboljšanja samega sebe. Opustimo že tisto odklonilno gesto, ki smo jo dosedaj imeli skoraj za vsako domačo stvar in ne letajmo samo za vsem tistim, kar prihaja iz tujine in je večkrat skoraj sama plaža. Vzemimo si za vzgled ve like kulturne narode. V Parizu n. pr. igrajo izključno same francoske pisateljice in predno se tuj avtor prerine tam na oder, mora biti njegovo delo ne samo prvovrstno, ampak tudi vsestransko priznano. Dokažimo tudi mi, da znamo podpreti in ceniti našo umetnost, naše pisateljice in čimbolj bomo napolnili gledališče, tembolj moralnega obenem pa tudi materialnega priznanja bomo nudili našim avtorjem, da bodo z navdušenjem šli na delo za procvit slovenske kulture, da bodo z veseljem in ljubeznijo gradili našo dramsko literaturo, zavečajoč se, komu jo gradijo.

Pro.

Smrt generala Kovačevića maščevana

DVA ATENTATORJA UBITA, TRETJI UJET ŽIV. — SRDIT BOJ OB BOLGARSKI MEJI.

BEOGRAD, 10. oktobra. Tragična smrt generala Mihajla Kovačevića v Štipu, ki je postal žrtev atentata bolgarskih komitašev, je že maščevana. Dva atentatorja sta ustreljena, eden pa je prišel živ v roke naših orožnikov.

Vsi trije bolgarski komitaši, ki so izvršili atentat, so pobegnili proti Radovištu, ker niso mogli čez bolgarsko mejo, ki so jo zastražili kordoni našega vojaštva. Par dni so begali naokrog, izgubili vsako orijentacijo. Končno so bili prisiljeni, da se informirajo, kje je bolgarska meja. Naleteeli so pri planini blizu Radovišta na seljaka Osmana Mahmuda in ga vprašali, kje je Mala planina, preko katere bi mogli na Bolgarsko. To je postalo zanje usodno. Mahmudu Osmanu, občinskemu odborniku v vasi Trževce, so se zdeli neznanci sumljivi in šinilo mu je takoj na misel, da so najbrže oni atentatorji na generala Kovačevića. Pokazal jim je zato napačno pot, obenem pa takoj obvestil o dogodku orožnike in seljake. Takoj se je dvignilo nad tisoč seljakov, oboro-

ženih s puškami in sekirami in so odšli skupno z orožniki za komitaši.

Speljani na napačno pot, so atentatorji v resnici kmalu prišli v zasedo. Prepozno so uvideli, da so bili prevarjeni. Komitaši so se skrili za neko pečino, kjer so jih v trenutku obkolili vojaki pod poveljstvom poročnika Dragutina Gjurića in žandarmerijskega poročnika Radulovića. Razvil se je srdit boj, v katerega so posegli tudi oboroženi seljaki. Eden izmed njih se je splazil do votline, v katero so se zaklonili atentatorji, in vrget bombo. Dva komitaša sta obležala takoj mrtva, dočim je bil tretji ranjen in se je branil še nadalje s samokresom, dokler ga niso živnega ujeli. Takoj po predaji je izjavil: »Že štiri dni nisem ničesar pil niti zavžil.« Aretirani atentator je bil odveden na srezko poglavarstvo v Radovište. Je mlad, neobrit, suh človek, oblečen v črno obleko. Hladnokrvno je med drugim tudi pripomnil: »Da nismo ubili generala, bi nas ubil Makedonski komitet«.

Slovesna otvoritev postališča Cirknica

TISOČGLAVA MNOŽICA. — POKANJE MOŽNARJEV V POZDRAV GOSTOM.

Maribor, 10. oktobra. Prebivalstvo Slovenskih gor in med Št. Iljem in Pesnico je imelo včeraj svoj veliki praznik. Z lastnim denarjem in lastnim trudom si je narod zgradil na kilometru 266.3 novo postališče za lokalne osebne vlake »Cirknica«, ki je bilo včeraj slovesno otvorjeno.

Ob 14. so se pripeljali zastopniki železnice, državnih in avtonomnih oblastev in drugih korporacij iz Maribora v Cirknico. Sprejela jih je tisočglava množica domačinov na okrašenih postajici, v čije bližini so po starem običaju pokali v pozdrav možnarji. Predsednik pripravljalnega odbora in duša vsega dela za zgradbo nove postaje župan gosp. Ivan Vieman je v družbi člana odbora gg. posestnika Možeta, tesarskega mojstra Gerliča, posestnika Maldiča in drugih pozdravil došle delegate in goste.

V imenu direkcije državnih železnic je imel otvoritveni govor višji inšpektor g. Černigoj, dalje so govorili še gerent okrajnega zastopa dr. Veble, šentiljski župnik, ki je tudi blagoslovil novo postajo in pa poslanec Žebot. Slavnost je povečala še godba in petje do-

mačega cerkvenega zbora, hčerkici gg. tesarskega mojstra Gerliča in gostilničarja Muršiča pa sta imeli lepe prihodnje deklaracije. V imenu velikega županstva je spregovoril vladni svetnik dr. Ipavč kot okrajni glavar sreza Maribor levi breg. Po otvoritveni slovesnosti je povabil pripravljalni odbor udeležence še na banket v gostilno Muršič. Tu je govoril razen gorli imenovanih delegatov tudi še oblastni poslanec župančič.

Za mariborsko progovno sekočo so se udeležili otvoritve njen šef g. inž. Leben, inž. Urbančič in transportni kontrolor g. Grilc. Vsi zunanji udeleženci otvoritve so se vrnili iz Cirknice z oseb nim vlakom ob pol osmih zvečer.

Nova postajica stoji na mestu dosedanje bločnice sredi med postajama Pesnica in Št. Ilj. Zemljišče za njeno zgradbo je odstopil posestnik g. Uršič. Dosedanji bločnici so prizidali še čakalnico in bo železniški čuvaj prodajal tudi vozne listke. Ustavljali bodo na novi postaji le osebni lokalni vlaki, ki imajo postanek na vseh ostalih kolodvorih naše proge. Za tovarni promet postaja ni prirejena.

Nekaj poplebiscitnih spominov na Spodnji Rož

IZ KRATKE SVOBODE V NOVO MUČENIŠTVO. — SADOVI NARODNE VZGOJE. — KOROŠKA NI IZGUBLJENA.

I. Ko je plebiscitna komisija v Celovcu v sredo dne 13. oktobra l. 1920. uradno razglasila izid ljudskega glasovanja zmago Avstrije in renegatstva ter poraz Jugoslavije in zavednih Slovencev, so krvavo ognjeni žarki pilanega zmagoslavja segali pteko visokih gor do neba, na dušo goljufivo premagane poštenjaka pa je legla mora, dušiča in težka kakor velika skala s Karavank in ga je začela tlačiti k tlom, potiskati v grob.

V Borovljah so isto popoldne priredili naglo sklicano manifestacijo na trgu. Ko so se začeli govoriti in se čuli radostni vzkliki zmagovalcev, je stala pri kavarni »Pri Jernejki« mlada deklica; stiskala se je ob zid, kot da bi se hotela skriti, da je nihče ne vidi; jokala je. Stopim k njej in jo vprašam, zakaj se joče; milo me pogleda in mi odgovori z ihtecim glasom: »Pravijo, da pri nas ne bo več Jugoslavije in ne homo več sme le hoditi k Sokolu; in lase nam bodo porezali, ker smo Sokolice!«

Sokol v Borovljah, kot prvi na Koroškem l. 1908 že ustanovljen, je štel v plebiscitni dobi okoli 100 deklic in ravno toliko dečkov nataščala in je vzgojil tudi to deklico, Sokolico.

II. Po odhodu jugoslovanskega orožništva, ki je kot zadnje zapustilo plebiscitno ozemlje, se je začelo sistematično zasledovanje, preganjanje in trpinčenje vseh Slovencev, zlasti inteligentov posvetnega in duhovskega stanu, kolikor jih je še vztrajalo v kljub vsem pretinjam na domači grudi. V noči od 16. na 17. febr. l. 1921, ko je gonja, ki jo je vpriporil celovski »Heimatsdienst« dosegla višek, se je zgodil v Spodnjem Rožu nenavaden zločin nad slovenskim duhovnikom.

O polnoči je neznan človek prosil slovenskega dekana Limpla v Kapli, naj gre takoj obhajati na smrt obolelega kmeta Možica v Resniku. Ko pride župnik, izvršujoč svojo službo v hudji zimski noči, s svojim cerkovnikom blizu Resnika, začne neznan mož izza plota streljati z vojaškimi puškami nani in ga z več strelj ranijo smrtnonevarno v prsi. Drugo jutro se je izvedelo, da kmet Možic sploh ni bil bolan in da so slovenskega župnika zločinci pod pretvezo, naj gre obhajati bolnika, izvalili v nastavljeno mu past. Znani zločinci do danes niso bili prijeti in kaznovani.

III. Avstrijska vlada je seveda takol, ko ji je ententna komisija v Celovcu izročila upravo glasovalnega ozemlja, nastavlja psovod nemške, oz. nemškutarke učitelje in uradnike. Po vaseh so se bili otroci v enoletni plebiscitni dobi kaj hitro privadili slovenski šoli tako da so se vedno po plebiscitu radi z veseljem in ljubezno spominjali slovenskih učiteljev in učiteljic. Posebno se jim je prišla ubrana slovenska pesem, umetna in narodna, nič manj pa tudi slovenska knjiga.

Brž po plebiscitu se je vse to na mah izpremenilo. Dolgo časa ni bilo takorekoč nobene vezi med šolo, med nemškim učiteljem, in med slovenskim domom in slovensko dečo.

Ko je nov nemškutarški učitelj v znani narodnozavedni vasi v Selah, ki je pri glasovanju dala 97% vseh glasov za Jugoslavijo, nastopil prvič v šoli in je začel pisati na tablo nekaj slovenskih besed, je rekel svojim malčkom, naj se ne smeji, ako bi ktero besedo napisal napačno. Neko uro jim ukaže, — ko vidi, da nobene nemške pesmi ne zna — naj zapojejo ktero slovensko. Kakor na ukaz, ne da bi pomišljali, zapojejo: »Lepa naša domovina!« Zapeli so jo tako lepo, tako pristrčno, da jih je moral pohvaliti. Reče jim, predno se začne učiti prvo nemško pesem, naj zapojejo še ktero drugo slovensko. Ko bi trenil, zaori iz vseh mladih grl čisto in odločno: »Hei Slovani!«

To je bilo gospodu učitelju vseno malo preveč.

IV. Nemški gospodje v Celovcu so mislili, da je narodna zavest koroških Slovencev z izidom plebiscita za vedno

ugasla in da oni politično ne bodo nikoli več samostojno nastopili. In tako se se vse stranke, ko so bile l. 1921. sprva občinske, nekaj mesecev na to pa deželno in državnozbornske volitve, ptegovala za glasove zavednih Slovencev, zlasti socialisti, ki so podpirali zahtevo Slovencev po slovenski šoli.

Slovenci pa so si čudovito hitro opomogli od strašne katastrofe, se zopet znašli in se strnili. Po vseh občinah v Sp. Rožu so nastopili samostojno in dosegli pri volitvah uspehe, ki so bili za one čase in razmere naravnost sijajni.

Na Žihpoljah, kjer sta od nekdanj paševala nekdanja deželna in državnozbornska poslanca, nemškutarja Razaj in Skavnik, so nemškutarški kmetje Slovenom ponudili za občinske volitve skupno listo. Slovenci so stavili nepričakovano hud pogoj: Niti Razaj, niti Skavnik ne sme biti na listi. In tako sta izginila iz občinskega odbora najbolj zasluzna propagatorja narodnega odpadništva.

Pri naslednjih deželno in državnozbornskih volitvah so nemški krščanski socialci in socialni demokratje zopet računali na slovenske glasove in so v ta namen po plebiscitnem ozemlju s slovenskimi oglasi in slovenskimi govori razvijali živahno agitacijo. Toda ledro slovenskih volilcev je ostalo zdravo, njihovo število neizpremenjeno.

Zanimiv je bil izid v Borovljah. Napram glasovom, oddanim pri prejšnjih občinskih volitvah, so socialisti in velenemci nazadovali skupno za približno 50 glasov; nemški krščanski socialci so dobili 5 glasov, Slovenci pa so napredovali za 55 glasov.

Tedaj so si koroški Slovenci izvojevali dva poslanca, izmed katerih je bil eden baš v Borovljah domačin; zato pa ga je nemška oblast zahrbtno izgnala iz dežele.

Slovenci pa se od tedaj v Sp. Rožu drže krepko in častno v neomajnem zaplanju v boljšo bodočnost. — Rožan.

Narodno gledališče v Mariboru

REPERTOAR:

Ponedeljek, 10. oktobra. Zaprto.
Torek, 11. oktobra ob 20. uri »Školjka« ab. A. Premiera.
Sreda, 12. oktobra ob 20. uri »Bajadera« ab. C.

»Školjka« na mariborskem odru. Kot drugo dramsko noviteto vpripori mariborsko gledališče eno od najboljših domačih dram, Kraigherjevo »Školjko« v režiji g. Železnika. Premiera bo v torek 11. oktobra za abonman A.

Naprošamo abonente blokov, kateri so podpisali izlave, da dvignelo izkaznice tekotem tega tedna pri gledališki blagajni.

Kálaman — Bajadera. Pri včerajšnji premijeri je dosegla ta opereta lep uspeh. Gledališče je bilo napolnjeno. Poročilo prinesemo po prvi repriži.

Samomor v Mariboru

V soboto 8. t. m. se je obesil cestni mojster gradbene sekcije pri velikem županstvu, Emil Rektorik. 50letni samomorilec je že prejšnji dan odšel z doma in se ni več vrnil. Ker se je rad udajal pijači, je njegova soproga domnevala, da popiva, toda vsa poizvedovanja vznemirjene žene, ki je neprestano brezuspešno spreobračala nepoboljšljivega moža, so bila zaman. Končno je odšla še v skladišče okrajnega zastopa, kjer so shranjena orodja in druge potreščine in na veliko presenečenje našla v podstrešju moža obešenega in mrtvega. Poklicani zdravnik je ugotovil smrt, nakar je bilo truplo prepelano v mrtvašnico na Pobrežje. Vzrok samomora so baje rodbinske razmere, deloma pa tudi strah pred redukcijo, o kateri je zadnje čase vedno razmišljal. — Emil Rektorik je bil češki rojak iz Morave in je imel 28 let službe. —

Mariborski in dnevni drobiž

Zopet deložirani dve rodbini

Danes zjutraj ob šestih je prispel na Tezno, v hišo g. Planinška, varnostni organ in po nalogu srezkega poglavarstva izvršil deložacijo dveh revnih delavskih rodbin. Novi hišni posestnik potrebuje ba le zase vse prostore in je postavil v najhujši zimi dve rodbini na cesto. Železniški uslužbenec Ivan Pliberšek je shranil mobilije in se hrani pri nekem znancu, Ivan Valentin, brusač v tovarni »Kovina« pa je moral izveči svojo borno opremo na dvorišče, kjer čaka z ženo in tremi otročki nainežnejše mladosti na... kaj? »Sam ne vem na kaj,« nam pripoveduje obupani družinski oče. »V tem mrazu ne vem kam z rodbino sestri, še mani kaj in kie vzeti v usta. Tri dni že ne morem na delo, ker iščem novega stanovanja, doslej žal zaman.« — Kdor bi vedel za kako primerno stanovanje za bedne ljudi, ki so ostali v tem mrazu brez strehe, naj blagovoli javiti v upravi »Večernika«.

Požar v Limbušu.

Včeraj popoldne ob dveh se je vnelo gospodarskon poslopje trgovca Adolfa Vogrinca v Limbušu. Začela je goreti streha. Na pomoč so naglo prihiteli mariborski studenški in pekarski gasilci, ki so požar hitro ugasili. Zgorelo je samo postrešje. Škoda ni velika. Kako je ogenj nastal, preiskava še ni ugotovila. Kakor se nam poroča, je dobil Vogrinca pred enim tednom pismo, v katerem ga je nekdo opozarjal, da naj se pazi, češ da se bo kmalu pojavil na njegovi strehi rdeči petelin. Upravičeno se torej domneva, da je ogenj zacelila zločinska roka. Pripominjamo še, da je Vogrinca pogorel tudi pred dvema letoma.

Proslava krstne slave,

prirejena od mariborskega pododbora Udruženja rezervnih oficir in ratnikov v soboto v kazinski dvorani je v lepem, pristrčno-zabavnem večeru združila mno goštevilne člane udruženja, aktivnega častništva in meščanstva. Taka prireditel res dobro poglubi poim narodne voiske. —

Pred novo rudarsko redukcijo v Mežici.

Govori se, da bodo zopet reducirani rudarji v Mežici in sicer 50 njih naenkrat. Začelo se je že posredovati, da bi izostala ta velika redukcija sedaj pred zimo če ne drugače, tedaj pa za ceno zmanjšanja urnika za vse rudarje. —

Potresni sunki tudi v Mariboru.

Istočasno kot na Dunaju so se v soboto zvečer okrog pol devete ure tudi v Mariboru občutili potresni sunki in sicer trije v smeri sever-jug. —

Nabiralnik za pismene želje v gledališču

V želji, da stopi v čim ožji stik z gledališkimi posetniki ter, da ugotovi kolikor bo mogoče njihovim željam in nasvetom bo postavila gledališka uprava v foyeru nabiralnik kamor bo lahko vsak posetnik, ki mu je do napredka gledališča, sporočal svoje misli. Papir za to se bo dobil pri večerni blagajni. Samo ob sebi je umetno, da se bodo vpoštevala le podpisana in resna mnenja. —

Služba zobotehnička asistenta.

Okrožni urad za zavarovanje delavcev v Ljubljani razpisuje službo zobotehnička-asistenta na svojem ambulatoriju v Ljubljani. Reflektantje se opozarjajo na razpis v Uradnem listu. —

Večer koroških narodnih pesmi

priredi Jugoslovanska Matica v Mariboru ob priliki letošnje obletnice koroškega plebiscita v soboto, dne 15. tm. v veliki dvorani Narodnega doma s sledečim sporedom: 1. Nagovor predsednika J. M., 2. Predavanje višjega sodnega svetnika g. Deva o koroški narodni pesmi, 3. Predavanje prof. dr. Sušnika o Koroški s skioptičnimi slikami, 4. Nastop Devovega kvarteta in sodelovanje orkestra. Vstopnina 5 Din, za dijaštvo na galeriji 2 Din. Po oficijelnem delu prosta zabava pri pogrnjenih mizah. — Začetek ob 20. uri. Ljubitelji Koroške so vabljeni, da se tudi ob sedmi obletnici plebiscita spomnijo naše Koroške in posetijo to prireditev v čim večjem številu. Odbor Jug. Matic v Mariboru.

Prazna stanovanja

Stanovanjsko sodišče v Mariboru razpisuje oddajo sledečih praznih stanovanj: 1. Kamnica 39, 1 soba s številnikom od stranke Ivan Weingerl. 2. Kamnica št. 39, 1 soba s številnikom od stranke Frančiška Polančič. 3. Kamnica 39, 1 soba, kuhinja in pritlikline od stranke Josip Vek. 4. Studenci, Zrinjskega ul. št. 9, pritlikline, 1 soba s številnikom od stranke Alojzij Štiher. 5. Prešernova ul. 34 pritlikline, 3 sobe, kuhinja in pritlikline od stranke Marija Kaučič. 6. Vetrinjska ul. št. 12 na dvorišču, 1 soba s premarkljivim številnikom od stranke Ferdinand Krebs. 7. Radvanje. Zg. Radvanjska c. 68, 1 soba s številnikom od stranke Anton Nerat. 8. Pobrežje, Zrkovska c. 72, 1 soba kuhinja in pritlikline od stranke Ivan Kac. 9. Pekel pri Poljčanah 44, 2 sobi, kuhinja in pritlikline od stranke Franjo Haber. 10. Strossmajerjeva ul. 10 I, 2 sobi in kuhinja od stranke Ivo Barta. 11. Magdalenska ul. 15 pritlikline, 1 soba in kuhinja od hišnega posestnika Ignaca Smoljara. 12. Barvarska ul. 5 na dvorišču, 1 soba s številnikom od stranke Franc Snoj. 13. Koroška c. 104 v podstrešju, 1 soba s številnikom od stranke Ivan Stopar. 14. Pekel 56 pri Poljčanah, 1 soba in kuhinja od stranke Feliks Hrašovic. Prošnje za oddajo stanovanj je vložiti najkasneje do četrta, 13. oktobra dopoldne.

K zadnjemu poročilu

o koncertu Rubinstein in Popova je dostaviti, da je dala Larberger & Glossklavir na razpolago firma Kanzler v Gradcu. (Zastopnik C. Th. Meyer, Dospoka ulica 39). —

Ponesrečil, pa ne ve kako.

V bolnišnico so pripeljali s poškodovano nogo posestnika iz Vukovega dolu Riharda Smodeja. Ponesrečenec pravi, da ga je neki privatni avtomobil povozil v Jareninskem dolu. Vsi, ki so se z avtomobilom vozili, pa zatrjujejo, da je mož že ležal ob cestnem robu, ko so se pripeljali mimo. —

Tatvine.

Vsakovrstne tatvine se vrste druga za drugo, tako da imajo oblasti polne roke posla za raznovrstnimi tatvinskimi tipi našega mesta in okolice. — Aretiran je bil Rudolf T. radi nameravane tatvine premoga. V soboto popoldne si je z voza, ki je stal na javni tehnični na Betnavski cesti, natpal v vrečo premoga, a ga je pri poslu zalotilo oko postave. — Tudi zakasneli poljski pridelniki niso na varnem. Včeraj je stražnik opazil dva mladeniča, ki sta prihajala po stezi med državno in Tržaško cesto proti njemu. Ko sta ga opazila, je mlajši odložil vrečo in pobegnila sta proti Pobrežju. V vreči se je nahajalo sveže posekano zelje, ki sta ga najbrže nakradla na polju. — Hlapcu Juriju T. s Tržaške ceste je neznan gost, ki ga je Jurček sprejel pod streho, ukradel 400 Din vredne čevlje in pobegnil. Radi zlorabe gostoljubnosti se bo moral zagovarjati pred sodiščem. — Na vrsti so tudi zimске suknje. Z namenom, da si jo prezračijo, je Franc M. obesil zimsko sukno na domačem vrtu, ko pa jo je hotel obleči je ni bilo nikjer, radi česar trpi 900 Din škoda. —

Z nožem v oko.

Mlinarja Franca Cafnika iz Dolgoš je mesar Kraner v prepiru sunil z nožem v oko. Očesno jabolko le k sreči ostalo nepoškodovano, okrog so pa precejšnje rane. —

Razdelitev diplom in pohvalnic uspešnim bikoreicem za leto 1927.

Slovesna razdelitev diplom in pohvalnic uspešnim bikoreicem za leto 1927 se bo vršila dne 15. oktobra ob 10. dop. v seini dvorani okrajnega zastopa v Mariboru, Koroška c. št. 26 II. Ob tej priliki se bo vršilo tudi strokovno predavanje o živinoreh. Živinorejci se vabijo, da se udeležijo razdelitve diplom in pohvalnic ter predavanja. —

Velika kavarna.

Danes, v ponedeljek operni večer. V sredo in petek kabaretni večer. — 1304

Zaklad iz vojne dobe

PRED KRIMSKO VOJNO ZAKOPAN, PRED SVETOVNO ZASLEDEN.
A ŠE VEDNO ZAKOPAN. — ČE DVIGNEMO SREČNO ZAKLAD...

Deputacija kmetov iz sevastopolske okolice je prosila v Moskvi pri komisariatu za znanost in umetnost za dovoljenja, da poišče in dvigne zaklad, ki je zakopan na Krimu. Komisariat je res pokazal zanimanje za zadevo tega zaklada.

Med prebivalstvom Kurgana blizu Sevastopola se že od krimske vojne sem govori o velikem zakladu draguljev, cekinov in drugih dragocenosti. Zadnji lastnik tega bogastva naj bi bil nekdanji francoski konzul v Sevastopolu. Ob izbruhu krimske vojne je ta zaklad zakopal nekje v bližini Kurgana, a ga ni mogel več dvigniti, ker so ti kraji postali krvavo bojišče. Takoj po vojni je konzul zapustil Sevastopol in je vzel s seboj samo načrt kraja, kjer je zakopan zaklad. Po 40. letih l. 1892 je prišla na Krim iz Francije posebna ekspedicija, ki je skušala, baje po naročilu konzulove hčerke, dvigniti zaklad. Ruska vlada pa tega ni dovolila, češ, da je vse, kar bi znalo biti zakopano, ruska državna last, kakor tudi vse, kar je Rusiji pripadlo po krinski vojni.

Minilo je zopet blizu 20 let, ko se je posestnik Rosovski v Malakovu blizu Kurgana sistematično lotil iskanja zaklada. Par let je iskal in kopal in ko je končno našel vhod do nekakšne podzemne shrambe in se je že pripravil, da z dinamitom razstrelji velike plošče, ki so zapirale nadaljnje prodiranje, je izbruhnila svetovna vojna. Ta posestnik je imel od svojih prednikov zagotovilo, da se zaklad iz dobe obleganja in vojne

1854—1855 nahaja v Malakovu. Natančnega opisa kraja, kjer je zaklad zakopan, najbrž ni imel in zato je kupoval eno zemljišče za drugim. Ko se mu je zdelo, da je nakupil vso okolico zakopane zaklada, je pa začel dve leti pred izbruhom svetovne vojne kopati.

Kakor rečeno, mu je vojna preprečila raziskovanje in mož je tudi kmalu — menda že v prvem letu vojne — umrl. Ljudje, ki se še danes brigajo za zaklad, so njegovi dediči. Našli so tudi sami vhod do nekega podzemnega hodnika, a so naleteli na tako močno oviro vzdanih plošč, da so se morali obrniti v svrhu pomoči do oblasti. Podali so se s svojo zadevo naravnost v Moskvo, da bi se čimprej rešila in da ne bi mogoče pozneje enkrat kak potres povzročil, da se zaklad še globokoje pogrezne.

Komisariat znanosti in umetnosti v Moskvi je dal vodstvu muzeja v Sevastopolu že nalog, naj sestavi posebno komisijo, ki bo spremljala in podpirala malakovske kmete pri dviganju zaklada. V Moskvi mislijo seveda bolj na dragocenosti in umetnine, ki so bile skrite pred vojno nevarnostjo, kot pa na celine nekdanjega francoskega konzula.

Ker je Krim trpel od hudega potresa, zahtevajo krinski sovjeti, naj se zaklad porabi v pomoč oškodovancem. S tem se strinjajo tudi malakovski kmetje, ki so bili vsled potresa sami oškodovani, vlada je s tako uporabo zaklada zadovoljna in tako se bo sedaj ob splošni pozornosti pridno delalo, da se odkrije jedro starega pripovedovanja o zakladu.

Nesreča pri snemanju filma

V nekem berlinskem filmskem podjetju se je dogodila težka in čudna nesreča. Snemal se je film »Nevarnega starost« po romanu pisateljice Karin Michaelis, nastopala je pa v glavni vlogi znana filmska igralka Asta Nielsen. Bila je na vrsti nočna scena, ko junakinja filma beži skozi temno in viharno noč. Vihar je produciral zrakoplovni stroj, katerega propelerji so se v največji naglici vrteli. Tik pred koncem scene je pa prišel gardeoberka filmske igralke, da ji prinese plašč. V naglici je gardeoberka prišla preblizu propelerja, ki se je še vedno vrtel. Propeler jo je zadel in smrtno nevarno poškodoval. Na krič je prišla igralka, ker se je pa propeler že ustavil, je ostala nepoškodovana.

Revščina tik palač

Prvo, kar si tujec v Londonu ogleduje, je Westminster. Pod tem imenom se razume navadno velikanska gotična stavba, v kateri sta oba angleška parlamenta. Središče tega dela Londona je pa lepa stara westminsterska Opatija s šolo in cerkvijo. Končno spada k Westminsteru še palača Buckingham, zimska kraljeva rezidenca. Krog te palače so velikanski in prekrasni parki. Nekaj minut od nje se pa začne drug svet. Gotova londonska predmestja se imenujejo »slums«, kar pomeni zakotje in podrtije. Tak »slums« je ravno za westminsterskimi palačami. Tu je v zveženih ulicah in nizkih hišah stlačena najhujša revščina. Večnega prostora zračnega prostora ni nikjer, še manj pa drevja. Vse izgleda, kakor bi bilo na pol izkopano iz zemlje in prahu. Po zadnji londonski stanovanski statistiki prebiva tu v 260 hišah okrog 2000 oseb v 780 sobah. Po pet oseb v eni ozki in temni sobi je povprečno stanovanjsko stanje. Posebna nadloga tega mestnega dela so podgane, ki jih je toliko, da ni pred njimi varna nobena deska. Novo desko na tleh ogledajo podgane v 24 urah. Otroci so v vednem strahu in nevarnosti pred podganami.

KINO APOLO

Od ponedeljka

Ljubavni ekspres

Velika silajna veseoltra
Ossi Oswald — Willy Fritsch — H. Junkermann.

V kraljestvu ognjenikov

Z ledom obdani Island je pravo kraljestvo ognjenikov. Iz vulkanskega področja se je vrnila sedaj ekspedicija dankega geologa dr. Niels Nielsena, ki je izjavila, da so na Islandu v vulkanološkem pogledu najzanimivejši kraji sveta. Na svetu ni kraja s tako pogostimi vulkanskimi izbruhi, kot je področje vulkanskih velikánov na Islandu. Velika pokrajina je pokrita z vulkanskim peskom in kakor daleč zre oko, ni nikjer niti najmanjšega sledu o rastlinstvu in živalstvu. Pokrajino režejo dolge in široke razpoke, na mnogih krajih so pa globoki prepadi. Vulkanski izbruhi niso samo na vrhovih ognjenikov, ampak tudi na ravni zemlji, ki se odpre ter bruha vulkansko vodo in lavo. Iz razpok in prepadov se vali lava v velikih tokih in pokrije daleč naokrog precej raven svet. Mnogokrat so pasovi lave široki do 500 metrov. Daleč naokrog razlita lava je črna, na robu razpok pa rdečkasta, kakor cinober. Vidijo se tudi svetlorumenkaste lise od žveplenih sestavin. Pota v območju ognjenikov so silno težavna in nevarna, ker so mnoge razpoke sredi lavnega toka zakrite s tanko plastjo, ki se hitro udere.

NAJSTAREJŠI LADJSKI POTNIK.

S parnikom »Deutschland« morske proge Hamburg—Amerika se je vozil te dni W. Quehl iz St. Louisa, ki bo gotovo najstarejši ladijski pasажir sveta. Z ladjo »Deutschland« — ko je bila še jadernica — je pred 76. leti s svojimi starši preplul ocean. Pozneje se je z isto ladjo še večkrat vozil in sedaj je nanjej najbrž zadnjič, ko se vrača v svojo staro domovino. Mož je star preko 80 let, za eno leto mlajši od ladje.

Ponarejevalci angleških funtov.

Posebni oddelek nemške državne banke, ki preiskuje sumljive bankovce, razglša, da so razne banke v Kopenhagenu, Stockholmu in Amsterdamu v zadnjem času izmenjale ponarejene banke angleških funtov. V Amsterdamu so zaprli nekega Arturja Bernieria, ki je prišel v banko s ponarejenim denarjem. Berlinska policija je mnenja, da se je mož izkazal za napačnim potnim listom in da je najbrž identičen z ruskim slikarjem Smolanovom, ki je bil že pred 4. leti v Berlinu zaprt radi ponarejevanja. Po prestani kazni so ga izgnali. Kle ima svojo ponarejevalsko družbo in delavnico, ni znana.

Sportna nedelja

ISSK. Maribor — Villacher SV.
2:2 (2:0)

Včeraj je gostovalo moštvo ISSK Maribora v Beljaku, kjer je odigralo revanžno tekmo proti tamkajšnjemu prvaku Villacher SV in izvajalo neodločen rezultat, kar dokazuje, da je enaistotica svoji nalogi v polni meri zadostila in častno ščitila interes našega sporta.

»Maribor« je nastopil z dvema rezerva ma, ki sta se izredno dobro obnesli, zlasti Kovačič v goalu, ki je s smelimi robinzonadami in sigurno igro izžval splošno priznanje in bil moštvo v veliko oporo. Njegove obrambne akcije so bile naravnost drzne, vendar preveč riskantne igre ni smatrati za največjo vrlino igralca. Na backu se je Lazni II. izredno obnesel in svojega soigralca v vsakem oziru nadkriljeval. Koren je bil nerazpoložen. Krilska vrsta je nasprotnikom uspešno kljubovala in nudila napadu stalno podporo. Napad je predvedel sigurno, tehnično in taktično do podrobnosti precizno igro in neprestano ustvarjal nevarne situacije in ogrožal nasprotnikova vrata.

Domačini, pri katerih se je najbolj odlikoval vratar, so igrali ostro, mestoma surovo igro, ki pa ni uspevala. Najboljše je bila leva stran napada in tudi levi half je bil na mestu, dočim so drugi igralci predvedli povprečno igro.

Potek igre je bil izredno živahen. Maribor je takoj prevzel iniciativo in v hitrem tempu osvajal teren, ter ves prvi polčas absolutno gospodaril na polju. V 12. minuti je Hreščak II. s preciznim strelom izrabil ugodno serviranje Žogo in dosegel vodilni gol. Igra je ostala odprta. Domačini so požrtvovalno igrali na izenačenje, toda zaman. Ožja in širša obramba Maribora sta rušili akcije predurjenih nasprotnikov in podpirali ostro ofenzivno napada, ki le v 15. minuti po Bertančiču dosegla drugi gol. Ostali prodori so končali nesrečno. Vodeb je iz neposredne bližine nastrelil preko in Hreščak je sigurno šanco na slabem terenu zastreljal.

V drugem polčasu se je igra nagnila domačinom v korist. Prva polovica je nudila odprto enakovredno igro. V 21. minuti pa so domačini z enaistmetrovko dvomilnega značaja, ki jo je vratar odbil na igrišče, dosegli prvi gol. Nato so njih p izadevanja pristila Maribor, da se je pomaknil v obrambo V 35. minuti si v obrambnem prostoru desne zveza nastrelil roko. Enaistmetrovka je Beljancem prinesla izenačenje. Vsa nadaljina prizadevanja »Maribora«, ki je zadnjih deset minut ponovno prevzel iniciativo, niso imela uspeha.

Sodil je sodnik iz Celovca v prvem polčasu objektivno, v drugem pa je ščitil domačine in dovoljeval izredno ostro igro.

Neodločen rezultat, ki ga je dosegel »Maribor« na tujih tleh, proti renomiranemu prvaku Koroške ki je na domačih tleh porazil »Primorje« in neodločno igral z »Ilirijo«, je smatrati za privrsten uspeh, zlasti, ako upoštevamo dolgo vožnjo in pristranost sodnika. Z večerajšnjim uspehom je »Maribor« ponovno utrdil vero, da bo zmagovalno pot jesenske sezone, ki mu še ni prinesla poraza, nadaljeval v prosep našega sporta.

Hazena

Concordia (Zagreb) — Maribor
13:6 (7:3)

Včerajšnje gostovanje »Maribora« v Zagrebu je bilo za družino katastrofalno. Vendar visoko razmerje, ki ga je dosegla izborna razpoložena Concordia opravičuje, nekatere okoliščine, čeprav leži glavni vzrok neuspeha na slabi igri večine igralcev. Na nerazpoloženje je deprimirajoče vplivala zadnja prvenstvena tekma, ki je odvzela sicer požrtvovalnim igralcem vso ambicijo. Utrudljiva vožnja in takojšnji nastop po prihodu vlaka predpoldan sta izgleda še zmanjšala in nudila nasprotnicam hvalno priliko za uspešno revanžo.

»Maribor« je predvedel daleko slabšo igro kot običajno. Formo sta obdrža-

li le center Vodebova in levo krilo Vučga, dočim je ostali del družine svojo nalogo le deloma izpolnjeval. Desno krilo je v drugem polčasu iz egoističnih nagonov zvozilo nešteto sigurnih šans, krilki sta obrambno le deloma zadostili, branilka pa je imela nesrečen placement in stalno krila vratarico, ki je imela izredno slab dan in v drugem polčasu branila le najprimitivnejše strele. Kljub slabši igri Maribora je bila igra ves čas odprta in tudi visok poraz ni popolnoma zaslužen. Uspešno udejstvovanje napada, podprto s posrečenimi akcijami ostalih delov družine, so končavale v številnih prečkah, pred vsem pa v rokah vratarice Gršetičeve, ki je branila celo neobranljivo petmetrovko in zasluži poleg desnega krila, ki je zabilo skoraj vse gole, največ priznanja. — Sodil je g. Munder zelo dobro.

Drugo kolo prvenstvenih tekem

Rapid:Svoboda 5:0 (1:0).

Prvenstvena tekma med Rapidom in Svobodo je končala z razsuzeno zmago okrožnega prvaka. Prvi polčas je bila igra odprta, ni pa prinesla radi neodločnosti napada Svobodi nobenega uspeha. V drugem polčasu pa je igra nudila docela drugačno sliko. Rapid je prešel na polje Svobode in ni zapustil nje obrambnega prostora. Svoboda je bila nemogoča in nasprotnik je dosegel z lahkoto še štiri goale.

Sodil je g. Radolič in dovolil, da je levo krilo Rapida v drugem polčasu igralo boso, kar se menda nikjer ne dopušča.

SK Ptuj : TSK Merkur 2:1.

Merkur je drugič podlegel v prvenstvenem srečanju in se bo po dosedanjih izglelih zadovoljil s poslednjim mestom v prvenstveni tabeli, dočim si je »Ptuj« priboril dve točki. V celoti so bile doslej odigrane od tridesetih prvenstvenih tekem samo tri in je stanje sledeče:

I. Rapid 2 točki 1 tekma 5:1.

II. Svoboda 2 točki 2 tekmi 2:0.

III. SK Ptuj 2 točki 1 tekma 2:1.

Maribor in Železničar še nista nastopila, dočim je Merkur po dveh tekmah brez točk.

Ostale tekme.

Zagreb: prvenstvene Hašk: Gradjanski 3:2 (2:1); Croatia:Concordia 2:0; Viktorija:Železničar 3:2.

Praga: Budimpešta:Praga 2:1 (0:1).

Budimpešta: Češkoslovaška:Madžarska 2:1 (1:0). Češkoslovaška je zmaga zasluženo in dokazala, da razpolaga v letu 1927 z najboljšim moštvo in v Evropi.

Dunajska prvenstva.

Rapid-Austria 2:1 (2:1); Hakoah: Slovan 1:0 (1:0); Wacker:Sportklub 4:3 (2:1); Hertha : FAC 2:0 (1:0) Admira: WAC 4:3 (2:1).

ISSK Maribor — nogometna sekcija.

Igralci: Vodeb, Koser, Koren, Kovačič Pavlin in Kirbiš se pozivajo, da se udeležijo jutri v torek ob 16. sestanka na igrišču.

Motociklistične dirke v Zagrebu

Anton Štrban državni prvak. Domači vozači.

Včeraj so se vršile v Zagrebu zadnje motociklistične dirke letošnje sezone. Sicer ob malni udeležbi občinstva, ki je bilo povičini na nogometnih in hazenah prostorih, se je vršila lepo organizirana motociklistična dirka, na kateri so štartali sami domačini. Dirka brez inozemcev, vpliva na publiko bolj povoljno, ker se na ta način dokaže, kaj zmoremo brez rutiniranih inozemcev. Posamezne kategorije so bile lepo zasedene kot na kakšni internacionalni dirki in uspeh je bil dovoljen. Na dirki je Anton Štrban (B.S.A.), odnesel zmago in s tem postal državni champion. Izmed dirkačev, ki so se na večerajnji dirki izvrstno izkopal je treba omeniti: Fütterer-ja na Harley-Davidsonu in Petersa na A. S. S.-u. Fütterer je bil kljub slabotnejšemu stroju hud konkurent celo samemu Štrbanu. Po dirki se je vršila gymkhana ali nekaka preizkušnja motociklistov v spretnosti, ki je končala v splošno zadovoljstvo občinstva.

Maksim Gorki:

Otroška leta

19 Poslovenil dr. I. D.

Hiše naše ulice so razdrapané vsled dolgih zim, izprane od brezkončnega jesenskega dežja, obledele in napudrane s prahom; stiskajo se druga k drugi kakor berači pri cerkvenih vratih in obenem z menoj čakajo na nekoga in nezaupljivo zijajo v okna. Ljudi ni veliko, premikajo se počasi, kakor zamišljeni ščurki na toplem ognjišču. Dušiča vročina se dviga k meni; gosto pomešani duhovni pastet z zeleno čebulo in črno pesom; ti duhovi me vselej spravijo v slabo voljo.

Dolgočasno je; prav posebno dolgočasno, skoraj neznosno; prsa se mi polnijo s toplim, tekočim svincem, ki me duši, razganja prsi in rebra; zdi se mi, da se napihujem kakor mehur. In tesno mi je v mali sobici pod stropom, ki je podoben pokrovu rakve.

Glej ga, stric Mihajlo! Oprezuje iz stranske ulice, izza ogla sive hiše; potegnul je čepico na ušesa, ki mu štrle izpod nje. Oblečen je v rdečkasto suknjo in obut v do kolen prašne čevlje; eno roko ima v hlačnem žepu, z drugo se drži za brado. Obraza mi ni moči razločiti, stoji tako, kakor da bi se pripravljaj na skok čez ulico in hotel zasaditi v očetovo hišo svoje kosmate roke. Treba je, da zbežim in doli povem, da je prišel, toda ne morem se odtrgati od okna in vidim, kako stric oprezno, kakor da bi se bal, da ne pomaže s prahom svojih sivih čevljev, prestopi ulico, slišim, kako odpira vrata, kako vrata gostilne zaškripljejo in zazvene šipe.

Stečem doli in potrkam na vrata dedove sobe.

»Kdo je?« osorno vpraša ded, ne da bi odprl. — »Si ti? No. Ali je šel v gostilno? Dobro, le pojdi!«

»Bojim se.«

»Boš že potrpet!«

Zopet stojim pri oknu. Temni se; prah na ulici se je napihnil, postal je globokejši, temnejši; v oknih hiš se mastno pretakajo žolte lise ognjev; v hiši nasproti igra godba, mnogo strun poje žalostno in lepo; kadar se odpro vrata, prileti na ulico utrujen, ubit glas, vem, da je to glas polslepega berača Nikitnik, bradatega starca z rdečo luknjo namesto desnega očesa, levega pa ima trdno zaprtega. Ko se

duri zapro, odsekajo njegovo pesem kakor s sekiro.

Babica zavida beraču: ko je poslušala njegovo pesem, je vzdihnila:

»Glej, kako bogat je, — kake pesmi zna! Kakšna sreča!«

Nekoč ga je poklicala na dvorišče; berač je sedel na stopnice, se uprl na palico, pel in pripovedoval, babica pa je sedela poleg njega, poslušala in ga izpraševala:

»Povej no, ali je bila Mati božja morebiti tudi v Rjazanu?«

Berač je prepričevalno govoril z nizkim glasom:

»Ona je bila povsod, po vseh gubernijah...«

Nevidno se lije po ulici uspravajoča trudnost in žge, duši srce in oči. Kako lepo bi bilo, ko bi prišla babica! Ali vsaj ded! Kakšen človek je moral biti moj oče, zakaj ga ded in strica nista ljubila, babica in pestunja Evgenija pa govorita o njem tako lepo? In kje je moja mati?

Vedno pogosteje sam premišlujem o materi in jo postavljam v središče vseh pravlji in pripovedk, ki mi jih pripoveduje babica. To, da mati ne more živeti v svoji rodbini, jo je vedno bolj povzdigovalo v moji domišljiji; zdi se mi, da živi mati v kakšnem prenočišču ob veliki cesti; pri razbojnikih, ki ropajo mimo dočete bogatine in dele nagrabljeno blago med rebeže. Morebiti na živi v gozdu, v votlini, seveda tudi med dobrimi razbojniki, jim gospodinil in jim stražil nagrabljeno zlato. Ali pa hodi po zemlji, šteje svoje zaklade, kakor je hodila »roparica-kneginja« Engaličeva z Božjo materjo, in Bogorodica pregovarja mojo mater, kakor je pregovarjala »gospo kneginjo«:

»Ne nabereš, sužnja žejna ti, na zemlji vsej zlatu, srebru; ne pokrije dušni tvoj pohlep nagote svoje z vsem bogastvom ne...«

In mati odgovarja z besedami »kneginje-gospe«, razbojnice: »Ti odpusti mi, presveta Mati, duše grešne usmili se mojé. Ne zaradi sebe sem grábila, vedi, radi sinka edinega...!«

In Bogorodica, dobra kakor babica, ji odpusti in pravi:

»Oj Mariška, ti tatarska krš, sreča zla krščanskih ti ljudi! Le pojdi torej, dalje svojo pot, a pot tvoja naj solza tvoja bo! — In ne dotakni naroda se ruskega, bo gozdih hodi, na morave mi glej, Kalmike lovi tam po stepah mi!«

Ob mislih na te pravljice, živim kakor v sanjah; zbudi me ropot, hrup, rjovenje tam doli, v veži, na dvorišču; pogledam skozi okno in vidim, kako rinejo ded, stric Jakob in gostilniški hlapec, smešni čeremis Meljan strica Mihajla skozi gostilniška vrata; stric se brani, zato ga bijejo po rokah, po hrbtu, vratu, ga sujejo z nogami, končno pa strmoglavijo v prah na ulico. Vrata se zapro, kljuka in zapah zaškripljeta; čez vrata vržejo raztrgano kučmo; in vse potihne.

Stric je nekoliko časa poležal, nato se je dvignil, ves razpraskan in raztrgan, pobral kamen in ga zalučil v vrata; razlegnil se je votel pok, kakor da bi udaril po dnu soda. Iz gostilne se vsujejo temni ljudje, tulijo, se dero in mahajo z rokami; iz oken hiš pokukajo človeške glave, ulica oživi, se smeje in kriči. Vse to je kakor pravljica, zabavna, pa neprijetna, strahotna.

In nenadoma vse preneha, obmolke, izgine.

Na skrinji pri pragu sedi babica, sklonjena, nepremična, kakor da bi ne dihala; stojim pred njo in gladim njene tople, mehke, mokre ustnice, ona pa, kakor se zdi, tega nič ne čuti in temno mrmra:

»O Gospod, ali Te še ni dovolj zgrabilo, da se dobro ozreš name, na moje otroke? Usmili se, o Gospod...«

Zdi se mi, da ded ni živel v hiši na Polevi ulici več nego leto dni, od pomladi do pomladi, pa si je že v tem času hiša pridobila šumen glas; skoraj vsako nedeljo so se zbirali pred našimi vrati otroci in veselo obveščali ulico:

»Se že zopet tepó!«

Navadno se je stric Mihajlo prikazal zvečer in je vso noč oblegal hišo in imel njene stanovanke v strahu; včasih je prišlo z njim dvoje, treje, množice, potepuhov, meščanov iz predmestja; prihajali so iz jarka na vrt in razsajali tamkaj v pijanosti, lomili grme malin in jagod; nekoč so razbili kopalnico, polomili v njej vse, kar je bilo polomiti mogoče; klopi, kotle za vodo, še peč so razmetali, iztrgali nekaj podnic, odtrgali duri, okvirje.

Ded je temen in nem stal pri oknu, poslušal, kako so ljudje delali in uničevali njegovo imetje; babica je begala nekje po dvorišču, nevidna v temi in je proseče klicala:

»Miša, kaj delaš, Miša!«

V odgovor ji je z vrta priletela idlotsko-gnusna ruska psovka, katere smisel je očevidno nedostopna razumu živin, ki so jo izrigale.

Za babico ne morem v takem času, brez nje pa mi je strašno, stečem v dedovo sobo, toda on mi zarenči nasproti:

»Poberi se, izobčenec!«

Zbežim pod strelo in od tam gledam skozi podstrešno okno v temoto vrta in dvorišča ter se trudim, da ne izgubim iz oči babice, v bojazni, da bi je ne ubili, kričim in jo kličem, toda ne sliši me; pijani stric začuje moj glas in surovo ter umazano opsuje mojo mater.

Nekoč je bil na tak večer ded bolan, ležal je v postelji, premetaval po blazini z robcem obvezano glavo in kričaje jadikoval:

»Glej, čemu smo živeli, grešili in kopičili blago! Ko bi me ne bilo sram, bi poklical policijo, jutri pa bi šel k gubernatorju... Toda sram me je! Kakšni starši so to, ki preganjajo svoje otroke s policijo? To se pravi: leži, starec!«

Nenadoma je spustil noge s postelje, omahovaje šel k oknu, babica pa ga je prišla pod ramo:

»Kam greš, kam?«

»Prižgi luč!« je odgovoril zasoplen in glasno potegnil zraka v se.

Ko je babica prižgala luč, je vzel svečnik v roke, ga držal pred seboj kakor vojak svoje orožje in je posmehljivo glasno zakričal skozi okno:

»Ej, Miška, tat ti nočni, besni pes, garjavi!«

Tisti hip se je že v črepinje razletelo okno, na mizo tik babice je padla polovica opeke.

»Zgrešil!« je zatulil ded, da nisl vedel, ali se je zasmeljal ali zajokal.

Babica ga je prišla z rokami, kakor mene, ga ponesla na posteljo ter ga prestrašeno pogovarjala:

»Kaj delaš, kaj delaš, Kristus na bo s teboj! Vedi, naredi naj ti kaj — pa ima Sibirijo! Ali morebiti on razume v svoji besnosti, kaj je Sibirija?«

Ded je bral z nogami in suho hropeče ihtel:

»Naj me ubije...«

Za oknom je tulilo, tolklo, praskalo po steni. Pobral sem opeko z mize in skočil k oknu; babica me je prehitela, me zgrabila, pahnila v kot in siknila:

»Oj ti, hudobnež...!«

(Dalje prihodnjik.)

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene obdobja: vsaka beseda 30 p, najmanjši znesek Din 5.—

Mali oglasi

Zenitve, dopisovanje in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja: vsaka beseda 50 p, najmanjši znesek Din 10.—

Kompletna oprema za vodniak na prodaj. — Naslov pove uprava. 1262

Malhen lokal se nujno išče. Dopisi pod »Komp. 10.« na upravo lista. 1277

Čvilek pristen iz gadove peči in sladki vinski mošt se toči v Narodnem domu. 1306

Manišo trgovino, tudi branjerijo prevzamem v Mariboru ali okolici. Ponudbe pod »Prometna točka« na upravo »Večernika«. 1303

Sodarstvo oddam v najem. Naslov v upravi lista.

Prazna soba v središču mesta se odda 15. oktobra solid. gosp. Naslov pove uprava »Večernika«. 1302

Dražba! Glasom sodnega edikta se vrši v sredo dne 12. oktobra 1927 ob 11. uri v Ptuj, Dravska ulica št. 1 prodaja 1 osebnega avtomobila, nakar se interese opozarja. 1305

Starejša vdova, simpatična, zanesljiva in poštena trgovsko in gospodinsko izurjena, želi kot gospodinja oziroma prodajalka boljšega mesta. Dopise prosi pod »Prodajalka« na upravo »Večernika«, Maribor. 1278

Klobuke
čevlje, obleke i. t. d.
kupite najugodnejše pri
Jakobu Lah, Maribor
samo Glavni trg št. 2

Pohištvo posteljinina vložki matrace zastori posteljne odeje pohištveno tkanino itd.
najboljše in najceneje pri
Karolu Preis
Maribor, Gosposka 20
Brezplačni ceniki!

Abonenti

na kosilo in večerjo, okusno in obilno, po Din 12 (Din 15 z močnato jedjo in Din 20 s pečenko in močnato jedjo) se sprejmejo v restavraciji Vetrinjski dvor, Hinko Kosič, Maribor, Vetrinjska ulica

POZOR! POZOR!

Krojači, šivilje, čevljarji.

ako Vam Vaši stroji nagajajo obrtnike se na specialno mehanično delavnico **Justin Gustinčič**, Tattenbachova ulica št. 14, ker ima ista specialni oddelek za popravila strojev vseh vrst. 937

Kyffhäuser-Technikum

Frankenhausen (Nemčija)
Ing. šola za avto- in strojogradbo, elektrotehniko. Posebni oddelki za izdelavo strojev in zrakoplovno teh.

MARIBOR
KOROŠKA CESTA 19
KARO
Specijaliteta: Nепremožljivi jesenski in zimski čevlji!
1276

Zahtevajte povsod „Večernik“!

Klišeje

vseh vrst, črtne in avtomatije, izdeluje po predloženih risbah, persplajh ali slikah za navaden tisk ali za finejšo izvedbo v eni ali več barvah točno po naročilu in v najkrajšem času

JUGOGRAFIKA

tiskovna in založna dr. z. o. z.

LJUBLJANA

Su. Petra nasip

23